

کتاب جامع

راویان غزل ۱

(صدوده سال ساز و آواز)

نگارش و تحلیل آوازهای صدوبیست و هشت خواننده

از سال ۱۲۸۴ تا سال ۱۳۹۴

✓ گلچینی از بهترین غزلیات تاریخ ادبیات ایران

تألیف و گردآوری: مهدی کرمانیزاده

جلد اول

فهرست اجمالی:

۱. آوازهای آقا غفار	۲۴. آواز سلطنه
۲. آوازهای علی خان نایب السلطنه	۲۵. آواز دوله
۳. آوازهای قلی خان شاهی	۲۶. آواز اختری
۴. آوازهای قربان خان شاهی	۲۷. آوازهای عبدالله خان دوامی
۵. آوازهای رضاقلی خان نوروزی	۲۸. آوازهای جناب دماوندی
۶. آوازهای حاجی محمد خان	۲۹. آوازهای محمد طاهر پور
۷. آوازهای میرزا عباس	۳۰. آوازهای اسماعیل ادیب خوانساری
۸. آوازهای میرزا سید احمد خان	۳۱. آواز مهدی کمالیان
۹. آوازهای محمد خان ببل	۳۲. آواز رجبعلی امیری فلاح
۱۰. آواز حسن خان سنجلاتی	۳۳. آواز منوچهر همایون پور
۱۱. آوازهای حسین طاهرزاده	۳۴. آوازهای سید جواد ذبیحی
۱۲. آوازهای حسینعلی خان نکیسای تفرشی	۳۵. آوازهای عبدالعلی وزیری
۱۳. آواز درویش حسن	۳۶. آوازهای تاج اصفهانی
۱۴. آواز مشهدی روح الله سمسار	۳۷. آوازهای عبدالوهاب شهیدی
۱۵. آوازهای ابوالحسن خان اقبال آذر	۳۸. آوازهای غلامحسین بنان
۱۶. آوازهای سلیمان خان امیر قاسمی	۳۹. آوازهای حسین قوامی
۱۷. آوازهای رضاقلی میرزا ظلی	۴۰. آوازهای غلامرضا (جانسوز) دادبه
۱۸. آوازهای وزیری	۴۱. آوازهای باقرپور
۱۹. آواز فخر	۴۲. آوازهای مرتضایی
۲۰. آوازهای خاطر	۴۳. آوازهای عباسی
۲۱. آواز فولادی	۴۴. آواز عباسی طاقانی
۲۲. آواز افتخار	۴۵. آوازهای محمود محمودی خوانساری
۲۳. آواز امجد	۴۶. آوازهای اکبر گلپایگانی

فهرست تفصیلی		صفحه	
۱. شکسته	۵۳	۱. شکسته	۱۰
۲. وصل	۵۳	۲. وصل	۲۳
دستگاه نوا	۵۴	دستگاه نوا	۱۲۸۴
۱. مژگان	۵۴	۱. مژگان	۴۵
دستگاه سه گاه	۵۴	دستگاه سه گاه	۴۵
۱. موى آشته	۵۴	۱. موى آشته	۴۵
۵. آوازهای رضاقلی خان نوروزی: (۱۲۸۸) هش لندن)	۵۵	۵. آوازهای رضاقلی خان نوروزی: (۱۲۸۸) هش لندن)	۱۰
آواز ابوعطا	۵۵	آواز ابوعطا	۴۵
۱. نرگس مست	۵۵	۱. نرگس مست	۴۵
آواز بیات ترک	۵۶	آواز بیات ترک	۴۵
۱. صبر	۵۶	۱. صبر	۴۵
۲. دل	۵۶	۲. دل	۴۶
۶. آوازهای حاجی محمد خان: (ضبط شده در سال ۱۲۹۱ هش تهران)	۵۶	۶. آوازهای حاجی محمد خان: (ضبط شده در سال ۱۲۹۱ هش تهران)	۱۰
آواز ابوعطا	۵۶	آواز ابوعطا	۴۶
۱. صحرا	۵۶	۱. صحرا	۴۶
۲. وصف	۵۷	۲. وصف	۴۶
۷. آوازهای میرزا عباس: (ضبط شده در سال ۱۲۸۴ هش تهران)	۵۷	۷. آوازهای میرزا عباس: (ضبط شده در سال ۱۲۸۴ هش تهران)	۱۰
آواز بیات اصفهان	۵۷	آواز بیات اصفهان	۴۶
۱. رها	۵۷	۱. رها	۴۶
دستگاه همایون	۵۷	دستگاه همایون	۴۶
۱. یار	۵۷	۱. یار	۴۶
۸. آوازهای میرزا سید احمد خان: (ضبط شده در سال ۱۲۸۴ هش تهران و ۱۲۸۶ هش پاریس)	۵۸	۸. آوازهای میرزا سید احمد خان: (ضبط شده در سال ۱۲۸۴ هش تهران و ۱۲۸۶ هش پاریس)	۱۰
آواز ابوعطا	۵۸	آواز ابوعطا	۴۸
۱. کرد بیات	۵۸	۱. کرد بیات	۴۸
دستگاه چهارگاه	۵۸	دستگاه چهارگاه	۴۸
۱. جهان	۵۸	۱. جهان	۴۸
۲. صبا	۵۹	۲. صبا	۴۸
آواز دشتی	۶۰	آواز دشتی	۴۸
۱. کاکل	۶۰	۱. کاکل	۴۸

۶۸	۱. آه	۶۰	دستگاه همایون
۶۸	۲. دل آشته	۶۰	۱. تاج
۶۹	۳. گل	۶۱	دستگاه ماهور
۶۹	۴. رشك	۶۱	۱. کنار من
۶۹	۵. روزگار	۶۲	دستگاه راست پنجگاه
۷۰	۶. صیاد	۶۲	۱. مفارقت
۷۰	دستگاه چهارگاه	۶۳	۲. نوروز
۷۰	۱. نماز	۶۳	دستگاه شور
۷۰	آواز دشتی	۶۳	۱. ماوراءالنهر
۷۰	۱. عیادت(۱)	۶۳	۹. آوازهای محمد خان بلبل: (ضبط شده در سال ۱۲۹۱ هش تهران)
۷۰	۲. عیادت(۲)	۶۳	آواز ابوعطایا
۷۱	۳. بی تو	۶۳	۱. مجnoon
۷۱	۴. الهی	۶۴	دستگاه سه گاه
۷۱	۵. حواله	۶۴	۱. کشتنی
۷۱	۶. جان	۶۴	۱۰. آواز حسن خان سنجلاني
۷۲	۷. مثنوی	۶۴	دستگاه ماهور
۷۲	۸. زلف	۶۴	۱. دوست
۷۲	آواز بیات اصفهان	۶۴	۱۱. آوازهای حسین طاهرزاده: (ضبط شده در سالهای ۱۲۸۸ هش تهران و ۱۲۹۳ هش تفلیس)
۷۲	۹. آغوش	۶۴	آواز ابوعطایا
۷۳	۱۰. عاشقان	۶۴	۱. العشق
۷۳	۱۱. فراغ	۶۴	۲. آسوده خاطر
۷۳	۱۲. مه	۶۴	۳. فریاد
۷۳	۱۳. رشك	۶۴	۴. گریه
۷۴	۱۴. شب وصل	۶۴	۵. گل
۷۴	۱۵. شوخ	۶۵	۶. حدیث عشق
۷۴	دستگاه همایون	۶۵	۷. مجnoon
۷۴	۱. بی کلهی	۶۶	۸. نفس
۷۴	۲. غم	۶۶	۹. پاکیزه
۷۵	۳. حدیث زلف	۶۶	۱۰. روزگار
۷۵	۴. پیغام	۶۶	۱۱. صید
۷۶	۵. یوسف	۶۷	۱۲. ضعیفان
۷۶	دستگاه ماهور	۶۷	آواز افساری
۷۶	۱. باده چشم	۶۷	
۷۶	۲. باغبان	۶۷	
۷۷	۳. دل سنگین	۶۸	
۷۷	۴. صبور	۶۸	

۱۰۸	۱. پیمان	۹۶	اوایز بیات اصفهان
۱۰۹	آواز افساری	۹۶	۱. آین
۱۰۹	۱. سخنگو	۹۷	۲. میخانه
۱۱۰	دستگاه چهارگاه	۹۷	۳. سوز
۱۱۰	۱. میخانه	۹۸	دستگاه همایون
۱۱۰	آواز دشتی	۹۸	۱. من خراب
۱۱۰	۱. دل	۹۸	۲. نوبهار
۱۱۱	۲. کاروان	۹۹	۳. ساقی
۱۱۱	۳. میکده	۹۹	۴. شکر خنده
۱۱۲	آواز بیات اصفهان	۱۰۰	دستگاه ماهور
۱۱۲	۱. خرابات	۱۰۰	۱. عنایت
۱۱۲	۲. مطرب	۱۰۰	۲. فاش
۱۱۳	۳. نسیم	۱۰۱	۳. گلشن
۱۱۴	دستگاه همایون	۱۰۱	۴. حسرت
۱۱۴	۱. حدیث	۱۰۲	دستگاه نوا
۱۱۴	۲. خون دل	۱۰۲	۱. دفتر دانایی
۱۱۵	۳. میخانه	۱۰۲	۲. امشب
۱۱۵	دستگاه ماهور	۱۰۳	۳. فریدون
۱۱۵	۱. احوال	۱۰۳	۴. نوا
۱۱۶	۲. شاهد	۱۰۳	دستگاه سه گاه
۱۱۷	۳. مقدار	۱۰۳	۱. بلبل
۱۱۸	۴. نصیحت	۱۰۴	۲. کاروان
۱۱۹	دستگاه سه گاه	۱۰۴	دستگاه شور
۱۱۹	۱. دفتر دانایی	۱۰۴	۱. حکایت
۱۱۹	۲. میخانه	۱۰۵	۲. جمال
۱۲۰	دستگاه شور	۱۰۵	۳. شکر خنده
۱۲۰	۱. آب و گل	۱۰۶	۴. شیرین
۱۲۰	۲. بوستان	۱۰۶	آواز بیات ترک
۱۲۱	۳. سرو	۱۰۶	۱. گرمانشاه
۱۲۲	آواز بیات ترک	۱۰۶	۲. سرلوح
۱۲۲	۱. می	۱۰۷	۳. زمانه
۱۲۲	۱۷. آوازهای رضاقلی میرزا ظلی: (ضبط شده در سال ۱۳۱۰ تهران)	۱۰۸	۴. رلف
۱۲۲	آوازهای سلیمان خان امیر قاسمی: (معروف به سلیمان خان) (ضبط شده در سالهای ۱۳۰۵ و ۱۳۵۰ تهران)	۱۰۸	۵. ساقی
۱۲۲	۱. سودایی	۱۰۸	آواز دشتی
۱۲۳	دستگاه چهارگاه	۱۰۸	۱. عشق

۷۸	۵. سنگین دل
۷۸	دستگاه نوا
۷۸	۱. قفس
۷۸	۲. خراب باده
۷۸	۳. روز حشر
۷۹	دستگاه سه گاه
۷۹	۱. گیسو
۷۹	۲. موسم گل
۸۰	۳. نرگس
۸۰	۴. شکوه
۸۱	۵. زلف
۸۱	دستگاه شور
۸۱	۱. آفتاب
۸۱	۲. چوگان
۸۲	۳. جهان
۸۲	۴. خرم
۸۳	۵. مجرون
۸۳	۶. نگاه
۸۴	۷. ترنج
۸۴	آواز شوستری
۸۴	۱. فصل گل
۸۴	۲. هرچه خواهی کن
۸۵	۳. جوانی
۸۵	۴. پاکان
۸۵	۵. رشک
۸۶	۶. صیاد
۸۶	آواز بیات ترک
۸۶	۱. دوستی
۸۶	۲. غالیه گون
۸۶	۳. وعده وصل
۸۶	۱۲. آوازهای حسینعلی خان نکیسای تفرشی: (ضبط شده در سال ۱۳۰۶ هش تهران)
۸۶	آواز افساری
۸۷	۱. صاحب نظر
۸۷	دستگاه چهارگاه
۸۷	۱. مرغ سحر

۱. عیب رندان	۱۲۳
آواز بیات اصفهان	۱۲۳
۱. رخساره	۱۲۳
دستگاه همایون	۱۲۴
۱. شهره شهر	۱۲۴
دستگاه سه گاه	۱۲۵
۱. عاشقی	۱۲۵
دستگاه شور	۱۲۵
۱. آرزو	۱۲۵
آواز بیات ترک	۱۲۶
۱. حکم	۱۲۶
۱۸. آوازهای وزیری: (ضبط شده در سالهای ۱۳۰۵ تا ۱۳۱۲ هش تهران)	۱۲۶
آواز ابوعطا	۱۲۶
۱. دل آزار	۱۲۶
۲. دوست	۱۲۷
۳. مرگ	۱۲۷
۴. نسیم	۱۲۸
آواز افشاری	۱۲۸
۱. فراق	۱۲۸
۲. جهد	۱۲۹
۳. ناله سوزنده	۱۲۹
۴. سنگین دل	۱۳۰
دستگاه چهارگاه	۱۳۱
۱. حدیث عشق	۱۳۱
۲. خانه به دوش	۱۳۱
۳. زلف	۱۳۲
آواز دشتی	۱۳۲
۱. فراق دوستان	۱۳۲
دستگاه همایون	۱۳۲
۱. جان جان	۱۳۲
۲. نرگس بیمار	۱۳۳
۳. شب فراق	۱۳۳
۴. سودا	۱۳۴
دستگاه ماهور	۱۳۴
۱. چشم حسود	۱۳۴

۱۵۱. ۱. یار	۱۴۵	آواز بیات ترک
۱۵۲. آواز بیات ترک	۱۴۵	۱. غم
۱۵۲. ۱. مستی	۱۴۵	۲۵. آواز دوله (۱۳۰۶ هش)
۱۵۳. ۲. سخن عشق	۱۴۵	آواز بیات ترک
۱۵۳. آواز افشاری	۱۴۵	۱. خیال
۱۵۳. ۱. سحر	۱۴۶	دستگاه سه گاه
۱۵۳. ۳۰. آوازهای اسماعیل ادیب خوانساری	۱۴۶	۱. مجنون
۱۵۳. آواز افشاری	۱۴۶	دستگاه همایون
۱۵۳. ۱. حال دل	۱۴۶	۱. ناقه
۱۵۴. ۲. روی تو	۱۴۷	۲۶. آواز اختیاری
۱۵۴. ۳. عشق	۱۴۷	آواز بیات اصفهان
۱۵۵. دستگاه چهارگاه	۱۴۷	۱. ساقی
۱۵۵. ۱. خنده	۱۴۷	۲۷. آوازهای عبدالله خان دوامی: (ضبط شده در سال ۱۲۹۳ هش تفلیس).
۱۵۵. ۲. چشم	۱۴۷	دستگاه سه گاه
۱۵۶. آواز دشتی	۱۴۷	۱. بند
۱۵۶. ۱. اهل دل	۱۴۷	آواز بیات ترک
۱۵۶. ۲. جانان	۱۴۸	۱. جدایی
۱۵۷. ۳. ناله	۱۴۸	۲۸. آوازهای جناب دماوندی: (ضبط شده در سالهای ۱۲۹۱ و ۱۳۰۸ هش تهران)
۱۵۷. آواز بیات اصفهان	۱۴۸	آواز ابوعطا
۱۵۷. ۱. حال پریشان	۱۴۸	۱. صلح
۱۵۸. ۲. مصلحت	۱۴۸	۲۹. آوازهای محمد طاهر پور (برادرزاده حسین طاهرزاده)
۱۵۸. ۳. دلبر	۱۴۸	۱. زار
۱۵۹. ۴. حلقه گیسو	۱۴۹	۲. صلح
۱۵۹. ۵. ساقی	۱۴۹	آواز افشاری
۱۶۰. دستگاه ماهور	۱۴۹	۱. اوایز دشتی
۱۶۰. ۱. درویش	۱۴۹	۱. گیلکی
۱۶۱. ۲. رند	۱۴۹	۲. زلف
۱۶۱. ۳. بلا	۱۴۹	۳۰. آواز بیات ترک
۱۶۲. ۴. دل دردمند	۱۵۰	۱. دل
۱۶۲. دستگاه شور	۱۵۰	۲. فراق
۱۶۲. ۱. قرار	۱۵۰	۲۹. آوازهای محمد طاهر پور (برادرزاده حسین طاهرزاده)
۱۶۲. ۲. میخانه	۱۵۰	۱. تماسا
۱۶۳. ۳. آدمی	۱۵۰	۲. دستگاه سه گاه
۱۶۳. ۴. جهان	۱۵۰	۳. افتخار آفاق
۱۶۴. ۵. محروم	۱۵۰	۴. آواز امجد
۱۶۴. ۶. ای عشق	۱۵۱	۱۴۴. دستگاه چهارگاه
		۱. زلف
		۲. آواز سلطنه

۲۱۶	۲. صبا	۱۹۹	۳. فدای تو
۲۱۶	۳. قربانی	۲۰۰	آواز بیات اصفهان
۲۱۷	۴. محرم دل	۲۰۰	۱. تمنا
۲۱۸	۵. مشک بوی	۲۰۱	دستگاه سه گاه
۲۱۸	۶. فتی	۲۰۱	۱. جانان
۲۱۹	۷. سفله	۲۰۲	۲. سودابی
۲۱۹	آواز بیات ترک	۲۰۳	۳. سست پیمان
۲۱۹	۱. جفا	۲۰۴	دستگاه شور
۲۱۹	۲. چشم مست	۲۰۴	۱. دیدن تو
۲۲۰	۳. طفیل هستی	۲۰۵	۲. خدا می داند
۲۲۰	۴. غم	۲۰۶	۳. ستاره
۲۲۱	آوازهای عبدالوهاب شهیدی	۲۰۷	۴. آوازهای تاج اصفهانی
۲۲۱	آواز ابوعطای	۲۰۷	۵. آواز ابوعطای
۲۲۱	۱. آشنا	۲۰۷	۱. بخت
۲۲۲	۲. غرامت	۲۰۷	۲. طاووس
۲۲۲	۳. خرابم	۲۰۸	۳. بلا
۲۲۳	۴. مست	۲۰۹	۴. آواز افساری
۲۲۴	۵. پرخون	۲۰۹	۱. آشفته
۲۲۴	آواز افساری	۲۱۰	۲. بهار
۲۲۴	۱. بامن صنما	۲۱۰	۳. پرو بال
۲۲۵	۲. فسانه	۲۱۰	۴. دوست
۲۲۶	۳. روز وصل	۲۱۱	۵. کوی
۲۲۷	۴. دوستان	۲۱۱	آواز بیات اصفهان
۲۲۷	۵. نقاب	۲۱۱	۱. دلبر
۲۲۸	دستگاه چهارگاه	۲۱۲	۲. طربنگ
۲۲۸	۱. آشیان وصل	۲۱۲	دستگاه همایون
۲۲۹	۲. قیامت	۲۱۲	۱. آسوده خاطر
۲۳۰	۳. لیلی و محنتون	۲۱۳	۲. سرو
۲۳۰	۴. مطرب عشق	۲۱۳	۳. مصلحت
۲۳۱	۵. عهد	۲۱۴	دستگاه ماهور
۲۳۲	آواز دشتی	۲۱۴	۱. مطرب
۲۳۲	۱. آرام جان	۲۱۴	۲. دوستان
۲۳۳	۲. عرش بی غوغا	۲۱۵	دستگاه نوا
۲۳۴	۳. بی تو	۲۱۵	۱. تعلق
۲۳۴	۴. دوران عشق	۲۱۵	دستگاه سه گاه
۲۳۵	۵. کبریا	۲۱۵	۱. آرزو

۱۷۸	۳۴. آوازهای سید جواد ذبیحی	۱۶۵	۷. دوران عشق
۱۷۸	آواز ابوعطای	۱۶۵	دستگاه سه گاه
۱۷۸	۱. گفتی	۱۶۵	۱. شرط عشق
۱۸۱	دستگاه ماهور	۱۶۵	۲. عهد
۱۸۱	۱. جهان	۱۶۶	۳. حسن
۱۸۱	آواز دشتی	۱۶۶	آواز بیات ترک
۱۸۱	۱. خوبان عالم	۱۶۶	۱. نوش و نیش
۱۸۲	۲. کوی عشق	۱۶۷	۲. پرو بال
۱۸۳	۳. شرح پریشانی	۱۶۸	۳. مستی
۱۸۴	آواز بیات اصفهان	۱۶۸	آواز ابوعطای
۱۸۴	۱. فرزانه	۱۶۸	۱. زلف
۱۸۴	۲. وحدت	۱۶۹	۲. قافله
۱۸۵	دستگاه همایون	۱۶۹	دستگاه نوا
۱۸۵	۱. دیدار	۱۶۹	۱. عاشق
۱۸۶	دستگاه سه گاه	۱۷۰	۲. آشنا
۱۸۶	۱. جوش و خروش	۱۷۰	دستگاه همایون
۱۸۷	۲. پیوند	۱۷۰	۱. عشق
۱۸۸	۳. طاعت	۱۷۱	۲. دوران عشق
۱۸۹	۴. وحی عشق	۱۷۲	۳. عشق آمد
۱۹۰	دستگاه شور	۱۷۲	۴. طبیب
۱۹۰	۱. مست و دیوانه	۱۷۲	آواز شوستری
۱۹۱	۲. میخانه	۱۷۲	۱. سودا
۱۹۲	۳. پناه	۱۷۳	۲. ظله
۱۹۳	۴. دل	۱۷۵	۳۱. مهدی کمالیان
۱۹۳	۵. حسین	۱۷۵	آواز ابوعطای
۱۹۴	۶. ثواب	۱۷۵	۱. نظر
۱۹۴	آواز بیات ترک	۱۷۵	۳۲. آوازهای رجبعی امیری فلاخ
۱۹۴	۱. آرزو	۱۷۵	آواز بیات اصفهان
۱۹۵	۲. عشق	۱۷۵	۱. شب عاشقان
۱۹۵	۳. تمنا	۱۷۶	آواز دشتی
۱۹۶	آواز افساری	۱۷۶	۱. فارغ
۱۹۶	۱. نوبهار	۱۷۷	۳۳. آوازهای منوچهر همایون پور
۱۹۷	۳۵. آوازهای عبدالعلی وزیری	۱۷۷	آواز ابوعطای
۱۹۷	آواز دشتی	۱۷۷	۱. غم
۱۹۷	۱. بند	۱۷۷	آواز بیات ترک
۱۹۸	۲. الهی	۱۷۷	۱. زلف

۲۹۶	۲. خمار مستی	۴. هدی و بهلوی
۲۹۷	۳. سراپرده	۵. کلید گلستان
۲۹۷	۴. فرخ	۶. نشانی
۲۹۸	دستگاه سه گاه	۷. صورت و معنی
۲۹۸	۱. باده	۸. مجنون
۲۹۹	۲. صبا	۹. نسیم صبا
۲۹۹	۳. طریق عشق	۱۰. شفا
۳۰۰	۴. عزم	۱۱. هستی
۳۰۰	۵. سودای عشق	۱۲. دستگاه شور
۳۰۰	۶. عاشقی	۱۳. افسر رندی
۳۰۱	۷. وصل جوانان	۱۴. بی قرار
۳۰۱	۸. خسته دل	۱۵. دل و جان
۳۰۲	دستگاه شور	۱۶. موسیم گل
۳۰۲	۱. آذری‌آجانی	۱۷. شمع و پروانه
۳۰۲	۲. دیدار دوست	۱۸. آواز شوستری
۳۰۳	۳. عشرت	۱۹. آب زندگانی
۳۰۳	۴. گدای عشق	۲۰. دل دیوانه
۳۰۴	۵. مژگان شوخ (۱)	۲۱. حکایت
۳۰۵	۶. مژگان شوخ (۲)	۲۲. خون دل
۳۰۶	۷. حسن	۲۳. لیلی و مجنون
۳۰۶	۸. فریب	۲۴. مادر
۳۰۷	۹. دوست	۲۵. رخسار
۳۰۷	آواز بیات ترک	۲۶. زورق سرگشته
۳۰۷	۱. جنت	۲۷. کعبه
۳۰۸	۲. مستی	۲۸. آواز بیات ترک
۳۰۹	آواز شوستری	۲۹. آتش دل
۳۰۹	۱. سماوات	۳۰. باد نوروزی
۳۰۹	۲. فراق	۳۱. چشم خوش
۳۱۰	۳. هوس	۳۲. یار
۳۱۱	دستگاه نوا	۳۳. سرگشته
۳۱۱	۱. ساغر	۳۴. صبدم
۳۱۲	۲. آوازهای حسین قومی	۳۵. تبه
۳۱۲	آواز افشاری	۳۶. آوازهای غلامحسین بنان
۳۱۲	۱. آه	۳۷. آواز ابوعطلا
۳۱۲	۲. انوار	۳۸. دل ناکام
۳۱۲	۳. عشق	۳۹. سخن دل

۲۷۸	۲. گردش ایام	۲۵۸	۶. نغمه گمشده
۲۷۹	۳. اوایل افشاری	۲۵۸	۷. سر به صمرا
۲۷۹	۴. آتش رو	۲۵۹	۸. شیدا
۲۷۹	۵. خردمند	۲۵۹	۹. سودای تو
۲۸۰	۶. گذشت ایام	۲۶۰	۱۰. سوتهدل
۲۸۱	۷. دلبند	۲۶۰	۱۱. وفا
۲۸۱	دستگاه چهارگاه	۲۶۱	۱۲. یوسف
۲۸۱	۱. حسب حال	۲۶۱	۱۳. صفیر
۲۸۱	۲. جان فزا	۲۶۲	۱۴. مه
۲۸۲	۳. اوایل دشتی	۲۶۲	آواز بیات اصفهان
۲۸۲	۴. آرام	۲۶۳	۱. عزیزم سوزه
۲۸۲	۵. بخت آیینه	۲۶۳	۲. بهار
۲۸۳	۶. بوسه عشق	۲۶۴	۳. در چمن
۲۸۴	۷. ترک دیار	۲۶۴	۴. کعبه
۲۸۴	۸. دیلمان	۲۶۵	۵. خزان
۲۸۵	۹. مجnoon	۲۶۵	۶. مشتاق
۲۸۶	۱۰. اوایل بیات اصفهان	۲۶۶	۷. جدابی
۲۸۶	۱۱. سرای	۲۶۶	۸. دوست
۲۸۶	۱۲. دیلمان	۲۶۷	۹. دستگاه ماهور
۲۸۷	۱۳. مجnoon	۲۶۷	۱۰. انوار
۲۸۷	۱۴. جانم به قربانت (۱)	۲۶۸	۱۱. آرزو
۲۸۸	۱۵. بهار دلنشین	۲۶۹	۱۲. گل افshan
۲۸۸	۱۶. جانم بقربانت (۲)	۲۶۹	۱۳. هشیار
۲۸۹	۱۷. شیدایی	۲۷۰	۱۴. جام تهی
۲۸۹	۱۸. عشق و مستی	۲۷۱	۱۵. روی یار
۲۹۰	۱۹. نوازش نگاه	۲۷۱	۱۶. ساغر
۲۹۱	۲۰. مرحم	۲۷۲	۱۷. شور و شر
۲۹۲	۲۱. لیلی	۲۷۲	۱۸. وصل و هجران
۲۹۲	۲۲. جان	۲۷۳	۱۹. دستگاه نوا
۲۹۳	۲۳. دستگاه همایون	۲۷۴	۲۰. داد خواهی
۲۹۳	۲۴. چشم مست	۲۷۵	۲۱. حدیث عشق
۲۹۳	۲۵. میخانه	۲۷۶	۲۲. رخ تو
۲۹۴	۲۶. نسیم صبا	۲۷۶	۲۳. دستگاه سه گاه
۲۹۵	۲۷. مغیلان	۲۷۷	۲۴. بخت نافرجام
۲۹۵	۲۸. دستگاه ماهور	۲۷۷	۲۵. دین و دانش
۲۹۵	۲۹. تاب بنفسه	۲۷۷	۲۶. فتنه

۴. پیج و تاب	۴
۵. خم گیسو	۵
۶. رخسار	۶
۷. کفر و دین	۷
۸. مستغنى	۸
۹. عهد	۹
۱۰. آتش	۱۰
آواز دشتی	۱۱
۱. بروانه	۱۲
۲. دل و دین	۱۳
۳. دیلمان	۱۴
۴. ماه	۱۵
۵. ره عشق	۱۶
۶. زیبنده ناز	۱۷
۷. شب فراق	۱۸
۸. مجnoon	۱۹
۹. شب	۲۰
۱۰. اسیر دل	۲۱
آواز بیات اصفهان	۲۲
۱. سلسله زلف(۱)	۲۳
۲. آتش سودا	۲۴
۳. خورشید	۲۵
۴. زلف پریشان	۲۶
۵. ساقی نامه	۲۷
۶. سرتاقدم	۲۸
۷. سرمست	۲۹
۸. سلسله زلف(۲)	۳۰
۹. ساقیا	۳۱
۱۰. طره یار	۳۲
۱۱. کثرت موهوم	۳۳
۱۲. گل	۳۴
۱۳. مستانه	۳۵
۱۴. می گلفام	۳۶
۱۵. پری	۳۷
۱۶. دل و جان	۳۸
دستگاه همایون	۳۹

۳۷۰	۱. میخانه	۳۵۲	۷. شکسته دل
۳۷۱	۲. سود و زیان	۳۵۳	۸. شکوه
۳۷۲	آواز بیات ترک	۳۵۳	۹. شوق تو
۳۷۲	۱. افسانه	۳۵۴	۱۰. شهره شهر
۳۷۲	۲. دیر مغان	۳۵۴	۱۱. فنا
۳۷۳	۳. فتنه	۳۵۵	۱۲. مصلحت
۳۷۳	۴. عشق	۳۵۵	۱۳. نوبهار
۳۷۴	۵. خرابات	۳۵۶	۱۴. نیستان
۳۷۴	۶. رفیق	۳۵۷	۱۵. آتشین خوی
۳۷۵	۷. شمایل	۳۵۷	۱۶. چشم
۳۷۵	۸. آه	۳۵۸	۱۷. جان
۳۷۶	۹. یار	۳۵۸	۱۸. رفتی
۳۷۶	۱۰. کبریا	۳۵۹	دستگاه شور
۳۷۷	آواز شوستری	۳۵۹	۱. امید رهایی
۳۷۷	۱. داغ جدایی	۳۵۹	۲. عاشقانه
۳۷۷	۲. اهتزاز	۳۶۰	۳. دلبرا
۳۷۸	۳. خوبان	۳۶۰	۴. دلسوختگان
۳۷۸	۴. نقش	۳۶۱	۵. محبت
۳۷۹	۵. جام	۳۶۱	۶. ریحان
۳۸۰	۶. مهر و ماه	۳۶۲	۷. باغ
۳۸۱	۴۰. آوازهای غلامرضا (جانسوز) دادبه	۳۶۳	۸. باده
۳۸۱	آواز ابوعطای	۳۶۳	۹. رباب
۳۸۱	۱. سنگ	۳۶۴	۱۰. بی زبانی
۳۸۲	آواز دشتی	۳۶۴	آواز ابوعطای
۳۸۲	۱. دلبر	۳۶۴	۱. دل
۳۸۳	۴۱. آوازهای باقرپور	۳۶۵	۲. دل سودایی
۳۸۳	آواز ابوعطای	۳۶۶	۳. دلارا
۳۸۳	۱. رخ	۳۶۶	۴. گنهکاری
۳۸۴	آواز افشاری	۳۶۷	۵. هویدا
۳۸۴	۱. نور چشم	۳۶۷	۶. کرشمه
۳۸۴	دستگاه چهارگاه	۳۶۸	۷. نیکبخت
۳۸۴	۱. روی تو	۳۶۸	۸. سرمست
۳۸۵	۲. شکر لب	۳۶۹	۹. امید
۳۸۵	۳. اشک	۳۶۹	۱۰. شانه
۳۸۶	آواز دشتی	۳۷۰	۱۱. محرم
۳۸۶	۱. خطا	۳۷۰	دستگاه چهارگاه

- آواز بیات اصفهان ۴۰۶
 ۱. طبیب ۴۰۶
 دستگاه همایون ۴۰۷
 ۱. شهره شهر ۴۰۷
 دستگاه ماهور ۴۰۷
 ۱. پیمانه ۴۰۷
 دستگاه سه گاه ۴۰۸
 ۱. قصر امل ۴۰۸
 دستگاه شور ۴۰۹
 ۱. صاحب دل ۴۰۹
 آوازهای مرتضایی ۴۰۹
 آواز ابوعطای ۴۰۹
 ۱. آشته ۴۱۰
 دستگاه چهارگاه ۴۱۱
 ۱. پامال ۴۱۱
 شراب روحانی ۴۱۲
 ۲. سودای دل ۴۱۲
 آواز دشتی ۴۱۳
 ۱. بیداری ۴۱۳
 دوران عشق ۴۱۴
 ۲. گذشتگان ۴۱۴
 جان ۴۱۵
 ۵. ره عشق ۴۱۵
 ساقیا ۴۱۶
 ۷. چشم مست ۴۱۶
 آواز بیات اصفهان ۴۱۷
 ۱. آوازهای محمود خوانساری ۴۱۷
 آواز ابوعطای ۴۱۸
 ۱. یادگار ۴۱۸
 ۳. مادر ۴۱۸
 ۵. فغان ۴۱۹
 ۶. یار ۴۱۹
 ۷. غم عشق ۴۲۰
 آواز افساری ۴۲۰
 ۱. آندریه ۴۲۱
 ۲. سخن دوست ۴۲۱
 ۳. دریا ۴۲۱
 ۴. مرغ شبانگ ۴۲۱
 ۵. نماز شام غریبان ۴۲۲
 ۶. مهر ۴۲۲
 ۷. شمع محفل ۴۲۲
 ۸. دل شکسته ۴۲۲
 ۹. اوایز دشتی ۴۲۲
 ۱۰. ای هم زبان ۴۲۲
 ۱۱. چراغ صبحدم ۴۲۲
 ۱۲. گریه لیلی ۴۲۲
 ۱۳. جهان معنا ۴۲۳
 ۱۴. مزگان سیاه ۴۲۳
 ۱۵. نفس صبح ۴۲۴
 ۱۶. اشتیاق ۴۲۴
 ۱۷. ماه ۴۲۵
 ۱۸. اشته ۴۲۶
 ۱۹. اوایز بیات اصفهان ۴۲۶
 ۲۰. اسرار عشق ۴۲۶
 ۲۱. وعده فردا ۴۲۷
 ۲۲. گلشن ۴۲۷
 ۲۳. دستگاه همایون ۴۲۸
 ۲۴. حديث درد ۴۲۸
 ۲۵. روی تو ۴۲۸
 ۲۶. شاد ۴۲۹
 ۲۷. دستگاه ماهور ۴۳۰
 ۲۸. اهل وفا ۴۳۰
 ۲۹. در دامن مهتاب ۴۳۱
 ۳۰. جان فشانی ۴۳۲
 ۳۱. مردم دانا ۴۳۲
 ۳۲. سلسله موى دوست ۴۳۳
 ۳۳. محزون ۴۳۳
 ۳۴. جلوه یار ۴۳۳
 ۳۵. دستگاه نوا ۴۳۴
 ۳۶. سخن دوست ۴۳۴

۴۳۵. ۲. زاهد ۴۱۷
 دستگاه سه گاه ۴۱۷
 ۱. بخت آئینه ۴۱۸
 ۲. چشم تر ۴۱۸
 ۳. درد جگرسوز ۴۱۹
 ۴. دوست می دارمت ۴۲۰
 ۵. فدای چشم ساقی ۴۲۰
 ۶. گریه شبانه ۴۲۱
 ۷. قول و غزل ۴۲۱
 ۸. گیسوی تو(۱) ۴۲۱
 ۹. جانباز ۴۲۲
 ۱۰. نسیم بهار ۴۲۲
 ۱۱. بیر مغان ۴۲۳
 ۱۲. شاهد و ساغر ۴۲۳
 ۱۳. یاد باد ۴۲۴
 ۱۴. اشک ۴۲۴
 ۱۵. گیسوی تو(۲) ۴۲۵
 ۱۶. بت ۴۲۶
 ۱۷. جام ۴۲۶
 ۱۸. عشق ۴۲۶
 ۱۹. مشتاقی ۴۲۷
 ۲۰. فنی ۴۲۷
 آواز شوستری ۴۲۸
 ۱. آهوی وحشی ۴۲۸
 ۲. روی نهان ۴۲۸
 ۳. شوق دل ۴۲۹
 ۴. دور ۴۲۹
 ۵. اهل وفا ۴۳۰
 ۶. شکسته خاطر ۴۳۰
 دستگاه شور ۴۳۱
 ۱. آواز ۴۳۱
 ۲. گریه پنهان ۴۳۲
 ۳. کلک تقدیر ۴۳۲
 ۴. مظلمه ۴۳۲
 ۵. ستاره تابیان ۴۳۳
 ۶. دیده ۴۳۳

۵۰۶.	۴. سبو به دوشان	۴۸۹.	دستگاه ماهور
۵۰۷.	۵. شعله شمع	۴۸۹.	۱. باد بهار
۵۰۸.	۶. تمنا	۴۸۹.	۲. بوی گل
۵۰۸.	۷. جفا	۴۹۰.	۳. شیدایی
۵۰۹.	۸. غم	۴۹۱.	دستگاه سه گاه
۵۰۹.	آواز بیات ترک	۴۹۱.	۱. آرزوی گمشده
۵۰۹.	۱. امیر میخانه	۴۹۱.	۲. عاشقان مستند
۵۱۰.	۲. آتش دل	۴۹۱.	۳. دست تو لا
۵۱۱.	۳. بال و پر	۴۹۲.	۴. ای ساریان
۵۱۱.	۴. دست تو لا	۴۹۳.	۵. عیتم مکن
۵۱۲.	۵. دواز دل	۴۹۳.	۶. فریاد بی حاصل
۵۱۲.	۶. دل دیوانه	۴۹۴.	۷. گوی دوست
۵۱۲.	۷. دولت عشق	۴۹۴.	۸. گوی تو
۵۱۴.	۸. ای عشق	۴۹۵.	۹. من از خود به در شدم
۵۱۴.	۹. خیال دیدن	۴۹۶.	۱۰. غم
۵۱۵.	۱۰. ساقی مجلس	۴۹۶.	۱۱. گریه
۵۱۵.	۱۱. سودای زلف	۴۹۷.	۱۲. آواز بیات اصفهان
۵۱۶.	۱۲. تماشا	۴۹۸.	۱۳. بهار آمد
۵۱۷.	۱۳. یارب	۴۹۸.	۱۴. دل و دیده
۵۱۷.	دستگاه نوا	۴۹۹.	۱۵. الهی
۵۱۷.	۱. دلبرا	۴۹۹.	۱۶. گل و ریحان
۵۱۹.	منابع	۵۰۰.	۱۷. مفتون
		۵۰۰.	۱۸. نرگس مست
		۵۰۱.	۱۹. شاد آمدی
		۵۰۱.	۲۰. تنها با غم
		۵۰۲.	۲۱. مهربانی
		۵۰۲.	۲۲. سرخوش
		۵۰۲.	۲۳. عاشق
		۵۰۳.	۲۴. آغوش
		۵۰۳.	۲۵. محبت
		۵۰۴.	۲۶. دستگاه همایون
		۵۰۴.	۲۷. آشفته
		۵۰۴.	۲۸. بی وفا
		۵۰۴.	۲۹. حلقه زلف
		۵۰۵.	۳۰. جان به لب آمده
		۵۰۵.	۳۱. کشاکش دنیا
		۵۰۵.	۳۲. تماشا
		۵۰۶.	۳۳. دیده
		۵۰۶.	۳۴. دستگاه چهارگاه

۴۵۴.	۱. بهار	۷. آواز بیات ترک
۴۵۵.	۲. خون دل	۸. آواز حسرت
۴۵۵.	۳. آواز دشتی	۹. گل حسرت
۴۵۶.	۱. آرزوی دل	۱۰. هدم
۴۵۶.	۲. دام	۱۱. نوبهار
۴۵۷.	۳. خیال انگیز	۱۲. روی پیچیدن
۴۵۷.	۴. ما کیستم	۱۳. تنهایی
۴۵۷.	۵. میخانه	۱۴. میخانه
۴۵۸.	۶. موج خون	۱۵. سودایی
۴۵۸.	۷. پروانه	۱۶. اغیار
۴۵۹.	۸. شور جنون	۱۷. دستگاه چهارگاه
۴۵۹.	۹. یار و فادر	۱۸. باد صبا
۴۶۰.	۱۰. غم	۱۹. آوازهای اکبر گلپایگانی
۴۶۰.	۱۱. گریه	۲۰. آواز ابو عطا
۴۶۰.	۱۲. آواز بیات اصفهان	۲۱. آتش غم
۴۶۰.	۱۳. بهار آمد	۲۲. هستی
۴۶۱.	۱۴. دل و دیده	۲۳. شتاب رفت
۴۶۱.	۱۵. الهی	۲۴. اشک
۴۶۲.	۱۶. گل و ریحان	۲۵. دوست
۴۶۲.	۱۷. مفتون	۲۶. آواز افساری
۴۶۲.	۱۸. نرگس مست	۲۷. آه درد آلد
۴۶۳.	۱۹. شاد آمدی	۲۸. غم ایام
۴۶۳.	۲۰. تنها با غم	۲۹. گل انتظار
۴۶۴.	۲۱. مهربانی	۳۰. همسفر
۴۶۴.	۲۲. سرخوش	۳۱. جانان
۴۶۵.	۲۳. عاشق	۳۲. کوی خرابات
۴۶۵.	۲۴. آغوش	۳۳. مرد و محل
۴۶۶.	۲۵. محبت	۳۴. شیدایی
۴۶۶.	۲۶. دستگاه همایون	۳۵. سوی تو
۴۶۷.	۲۷. آشفته	۳۶. ای صبا
۴۶۸.	۲۸. بی وفا	۳۷. زلف
۴۶۸.	۲۹. حلقه زلف	۳۸. آشقته
۴۶۹.	۳۰. جان به لب آمده	۳۹. افسرده
۴۶۹.	۳۱. کشاکش دنیا	۴۰. آتش
۴۷۰.	۳۲. تماشا	۴۱. فریاد
۴۷۰.	۳۳. دیده	۴۲. دستگاه چهارگاه

مقدمه

تعریف اجزاء موسیقی سنتی ایرانی

▪ تعریف دستگاه

دستگاه از دو واژه (دست) و (گاه) تشکیل شده است، که (دست) به معنای روش و قاعده و (گاه) به معنای محل استقرار فواصل بروی ساز است. دستگاه نسبت به موسیقی مثل عروض نسبت به شعر است.

▪ **یک دستگاه موسیقی ایرانی از نظر قالب به شرح زیر است:**
 قسمت مرکزی این قالب، آواز است و قسمتهای پیشین آواز، پیش درآمد و چهار مضراب و قسمتهای بعدی آواز، تصنیف و رنگ است.

▪ تعریف ردیف

به مجموعه ای از دستگاه ها و آوازها و گوشه ها و پیش درآمد و چهار مضراب ها و رنگ ها و غیره گفته می شود که از قرن سیزدهم (دوره قاجار) تا به امروز به نام موسیقی ایرانی ثبت شده است. و مأخذ ردیفهای موجود از دو استاد میرزا عبدالله و برادرش میرزا حسینقلی است.

▪ تعریف پیش درآمد

پیش درآمد قالبی است که در موسیقی ایرانی در شروع دستگاه یا آواز اجرا می شود. پیش درآمد نوعی ضربی نوازی است که ابداع آن را به درویش خان نوازنده تار نسبت می دهدن. پیش درآمد به صورت گروه نوازی نیز اجرامی شود. در پیش درآمد، پرده گردانی اشاره به گوشه های اصلی است.

برای حفظ وزن و ضرب از ساز تمبک استفاده می شود که معمولاً ضربهای به صورت ساده، دو ضربی، سه ضربی، ضربهای ترکیبی و گاه ضربهای لنگ (ترکیبی از ضربهای ساده و ترکیبی) است.

▪ تعریف چهار مضراب

چهار مضراب قطعه ای است ضربی بر وزن شش هشتمن که در مایه گوشه های اصلی اجرا می شود. و برخلاف رنگ اغلب بر پایه‌ی الگوهای ساده‌ی ریتمیک استوار است.

▪ پنج آواز

۱. آواز ابو عطا (از متعلقات دستگاه شور)
۲. آواز بیات ترک (از متعلقات دستگاه شور)
۳. آواز افشاری (از متعلقات دستگاه شور)
۴. آواز دشتی (از متعلقات دستگاه شور)
۵. آواز بیات اصفهان (از متعلقات دستگاه همایون) به مجموع هفت دستگاه و پنج آواز، دوازده مقام گفته می‌شود.

▪ تعریف غزل

اگر ما عبدالرحمن بن آدم متخلص به رود کی سمرقندی را پدر شعر فارسی و نخستین شاعر مشهور پارسی گوی بدانیم، قدمت غزل به حدود حدائق هزار و صد سال پیش یعنی قرن سوم هجری (دوره ساماپیان) بر می‌گردد.

از نظر قالب، غزل شعری است که مصرع اول و همه‌ی ابیات آن دارای یک قافیه هستند. و تعداد ابیات غزل را از هفت تا سیزده بیت دانسته‌اند.

در دوره‌ی نخست ادبیات فارسی، یعنی قرن سوم و چهارم هجری قمری قالب شعر بیشتر به صورت قصیده بود که با چند بیت عاشقانه شروع می‌شد و ابیات بعدی، مدرج مددوح یا بیان واقعه و یا پند و عبرت بود. واژ مضماین عرفانی و اخلاقی و فلسفی در غزل خبری نبود. اما رفته در قرن ششم هجری تغزل شکلی مستقل به خود گرفت و مفاهیم و مضماین بلند اخلاقی، عرفانی و فلسفی در آن نمود پیدا کرد. در واقع حکیم سنایی غزنوی را باید بانی غزل عرفانی نامید. غزل‌های سنایی سرچشمه‌ای است که آثار غزل‌سرایان بعدی از آن منشعب می‌شود. ساقی‌ادل شد پراز تیمار پر کن جام را

بر کف مانه سه باده گردش اجرام را
تا زمانی بی زمانه جام می‌بر کف نهیم

بشکنیم اندر زمانه گردش ایام را
جان و دل در جام کن تا جان به جام اندر نهیم

همچو خون دل نهاده ای پسر صد جام را
دام کن بر طرف بام از حلقه‌های زلف خویش

چون که جان در جام کردی تنگ در کش جام را

▪ تعریف آواز

آواز بخش یا زیر مجموعه‌ای از دستگاه می‌باشد. آواز ابو عطا، آواز بیات ترک، آواز افشاری و آواز دشتی از متعلقات دستگاه شور است. و آواز بیات اصفهان از متعلقات دستگاه همایون است.

▪ تعریف گوشه

در هر دستگاه و آوازی تعدادی گوشه با اسمی مختلف وجود دارد. گوشه جزء کوچکی از موسیقی ایرانی است که به تنهایی استقلال نداردو معمولاً از چند نت تجاوز نمی‌کند و دارای قسمت‌های جزیی نیست. اما هر گوشه با آهنگی خاص خوانده و نواخته می‌شود. که خواننده و نوازنده روی این گوشه‌ها بدها خوانی و بدها نوازی می‌کنند. امروزه حدود یکصد و پنجاه گوشه در قالب هفت دستگاه و پنج آواز که غالباً ردیف سازی اند، اجرامی شود.

▪ تعریف رنگ

رنگ، فرمی ریتم دار و موزون و بدون کلام بر وزن شش هشتمن است که در هر دستگاه و آواز براساس گوشه‌های مشهور همان دستگاه یا آواز ساخته می‌شود و خلاف چهار مضراب فاقد پایه‌ای مشخص است و در عین جدی بودن به سبب نوع وزن و ضربش، نشاط آور است.

▪ تعریف تصنیف

تصنیف، نوعی از شعر است که با آهنگ خوانده می‌شود و از قوانین موسیقی و اوزان عروضی پیروی می‌کند و در گوشه‌ها و دستگاه‌ها و آوازهای ایرانی ساخته می‌شود و شعر و آهنگ لازم و ملزم یکدیگرند. تصنیف اشکال مختلفی دارند: تصنیف رزمی، بزمی، عاشقانه، انقلابی و غیره...

▪ هفت دستگاه

۱. دستگاه شور
۲. دستگاه ماهور
۳. دستگاه سه گاه
۴. دستگاه چهار گاه
۵. دستگاه همایون
۶. دستگاه نوا
۷. دستگاه راست پنجگاه

کاش کیکاووس پر کن زان سهیل شامیان

زیر خط حکم در کش ملک زال و سام را

چرخ بی آرام را الدر جهان آرام نیست

بند کن در می پرستی چرخ بی آرام را (سنایی)

بعد از سنایی غزنوی شاعرانی چون عطار، مولانا، سعدی، حافظ، خواجهی کرمانی بیدل
دهلوی و... غزل را به اوچ پختگی رسانیدند.

مولانای بلخی در مورد عطار نیشابوری و سنایی غزنوی چنین می گوید:

عطار روح بود و سنایی دو چشم او

ما از پی سنایی و عطار آمدیم

تاریخچه مختصر ضبط موسیقی ردیف دستگاهی ایرانی

اولین ضبط صدا در ایران به سالهای پایانی سلسله قاجار بر می گردد که پنج دوره ضبط موسیقی
ایرانی به ترتیب در سالهای ۱۲۸۴ (هـ) در تهران، ۱۲۸۶ (هـ) در پاریس، ۱۲۸۸ (هـ) در
لندن، ۱۲۹۱ (هـ) در تهران و ۱۲۹۳ (هـ) در تفلیس انجام شد است.

دوره نخست ضبط موسیقی ردیف دستگاهی ایرانی در تهران

دوره اول ضبط موسیقی بر روی صفحات گرامافون در تهران در سال ۱۲۸۴ (هـ) به
وسیله شرکت هانوفر آلمانی و شرکت گرامافون در ریگا روسیه انجام شد. مسؤول ضبط موسیقی
ماکسیم پیک بود. از اولین آثار ضبط شده در ایران بر روی صفحات گرامافون می توان به ضبط
صدای مظفر الدین شاه و اتابک اعظم و وزیر امور خارجه و ضبط اولین سرود ملی ساخته ژنرال
موسیو لوم فرانسوی رئیس موسیقی نظام و چند مارش نظامی و همچنین ضبط چند ساز و آواز از
خوانندگانی چون: حسن خان کماجی، آغا غفار، قربان خان شاهی، علی خان نایب السلطنه، میرزا
سید احمد خان، قلی خان شاهی، میرزا عباس، بحر العلوم اصفهانی و حسن خان لحنی و نوازنده کانی
چون: باقر خان رامشگر (نوازنده کمانچه)، میرزا عبد الله، آقا حسینقلی، میرزا اسد الله خان، غلامحسین
درویش، میرزا غلام رضا شیرازی (نوازنده تار)، میرزا علی اکبر خان شاهی (نوازنده ستور)، حسین
خان اسماعیل زاده (نوازنده کمانچه) و صدر خان (نوازنده نی و کمانچه) اشاره کرد.

دوره دوم ضبط موسیقی ردیف دستگاهی ایرانی در پاریس

در سال ۱۲۸۶ (هـ) هنرمندانی چون: آقا حسینقلی (نوازنده تار)، سید احمد خان (خواننده)،
اسد الله خان اتابکی (نوازنده ستور)، باقر خان رامشگر (نوازنده کمانچه) و محمد باقر (نوازنده تمپک)
جهت پر کردن صفحه سنگی به پاریس سفر کردند. حامی مالی هنرمندان این دوره و ضبط و تکثیر
صفحات خواجه هامبارسون تاجر روسی تبار بود.

دوره سوم ضبط موسیقی ردیف دستگاهی ایرانی در لندن

در سال ۱۲۸۸ (هـ) هنرمندانی چون: غلامحسین درویش خان (نوازنده تار)، سید حسین
طاهرزاده (خواننده)، باقر خان رامشگر (نوازنده کمانچه)، میرزا اسد الله خان (نوازنده تار و ستور)،
مصطفی قلی خان نوروزی (خواننده و نوازنده تمبک)، حسین خان هنگ آفرین (نوازنده ویولن)،
اکبر خان (نوازنده فلوت) و حبیب الله خان (نوازنده پیانو) با حمایت مالی خواجه هامبارسون جهت
پر کردن صفحه به لندن سفر کردند.

دوره چهارم ضبط موسیقی ردیف دستگاهی ایرانی در تهران

در سال ۱۲۹۱ (هـ) کمپانی (گرامافون ریگا) روسیه در تهران استودیوی راه اندازی
کرد. از میان هنرمندانی که در این دوره صفحاتی ضبط کرده اند، می توان به خوانندگانی چون:
احمد خان، امجد خان، زری خانم، محمد خان بلبل، مشهدی روح الله خان سمسار، جناب
دوالندی و نوازنده کانی چون: میرزا اسد الله خان، آقا حسینقلی، علی اکبر خان شهنازی (نوازنده تار)
و سین خان اسماعیل زاده (نوازنده کمانچه) اشاره کرد.

دوره پنجم ضبط موسیقی ردیف دستگاهی ایرانی در تفلیس گرجستان

در سال ۱۲۹۳ (هـ) مصادف با حکومت احمد شاه قاجار و شروع جنگ جهانی اول
کارهای اسلامی چون: غلامحسین درویش خان (نوازنده تار)، باقر خان رامشگر (نوازنده کمانچه)،
حسین طاهرزاده، ابوالحسن خان اقبال آذر، عبدالله خان دوامی (خواننده) جهت ضبط صفحه به
تفلیس سفر کردند.

ضبط های دیگر موسیقی اصیل ایرانی بر روی گرامافون در تهران

در سال ۱۳۰۵ (هـ) سلیمان امیر قاسمی (خواننده، بانام مستعار سلیمان خان) با همراهی تاریخی
خان اسماعیل زاده (نوازنده کمانچه) و صدر خان (نوازنده نی و کمانچه) اشاره کرد.